



**2023/0259(NLE)**

9.11.2023

**\*\*\***

## **DRÉACHTMHOLADH**

ar an dréachtchinneadh ón gComhairle i ndáil le tabhairt i gcrích an  
Chomhaontaithe Eatramhaigh maidir le Trádáil idir an tAontas Eorpach agus  
Poblacht na Síle  
(0000/2023 – C9-0000/2023 – 2023/0259(NLE))

An Coiste um Thrádáil Idirnáisiúnta

Rapóirtéir: Samira Rafaela

***Eochair do na siombailí a úsáidtear***

- \* An nós imeachta comhairliúcháin
- \*\*\* Nóis imeachta an toilithe
- \*\*\*I An gnáthnós imeachta reachtach (an chéad léamh)
- \*\*\*II An gnáthnós imeachta reachtach (an dara léamh)
- \*\*\*III An gnáthnós imeachta reachtach (an tríú léamh)

(Braitheann an cineál nós imeachta ar an mbunús dlí a mholtar sa dréachtghníomh.)

## CLÁR

### Leathanach

DRÉACHTRÚN REACTACH Ó PHARLAIMINT NA hEORPA .....	5
RÁITEAS MÍNIÚCHÁIN .....	6



## DRÉACHTRÚN REACHTACH Ó PHARLAIMINT NA hEORPA

**ar an dréachtchinneadh ón gComhairle i ndáil le tabhairt i gcrích an Chomhaontaithe Eatramhaigh maidir le Trádáil idir an tAontas Eorpach agus Poblacht na Sile (0000/2023 – C9-0000/2023 – 2023/0259(NLE))**

**(Toiliú)**

*Tá Parlaimint na hEorpa,*

- ag féachaint don dréachtchinneadh ón gComhairle (0000/2023),
  - ag féachaint don dréacht-Chomhaontú Eatramhach maidir le Trádáil idir an tAontas Eorpach agus Poblacht na Sile (0000/23),
  - ag féachaint do Ráiteas Comhpháirteach i dtaca leis na Forálacha maidir le Trádáil agus leis an bhForbairt Inbhuanaithe atá sa Chomhaontú Eatramhach maidir le Trádáil idir an tAontas Eorpach agus Poblacht na Sile, atá i gceangal leis an gComhaontú,
  - ag féachaint don iarraidh ar thoiliú a thíolaic an Chomhairle i gcomhréir le hAirteagal 91(1), Airteagal 100(2), Airteagal 207(4) an chéad fhomhír, Airteagal 218(6), an dara fhomhír, pointe (a)(v), agus Airteagal 218(7) den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh (CFAE) (C9-0000/2023),
  - ag féachaint do rún neamhrechtach uaithi an ...<sup>1</sup> ar an togra don dréachtchinneadh ón gComhairle maidir le tabhairt i gcrích Chreat-Chomhaontaithe Ardleibhéil idir an tAontas Eorpach agus a Bhallstáit, de pháirt, agus Poblacht na Sile, den pháirt eile,
  - ag féachaint do Riail 105(1) agus (4) agus do Riail 114(7) dá Rialacha Nós Imeachta,
  - ag féachaint don mholadh ón gCoiste um Thrádáil Idirnáisiúnta (A9-0000/2023),
1. ag tabhairt a toilithe do thabhairt i gcrích an chomhaontaithe;
  2. á threorú dá hUachtarán a seasamh a chur ar aghaidh chuig an gComhairle, chuig an gCoimisiún agus chuig rialtais agus parlaimintí na mBallstát agus Phoblacht na Sile.

---

<sup>1</sup> Téacsanna arna nglacadh an dáta sin, P8\_TA(0000)0000.

## RÁITEAS MÍNIÚCHÁIN

Tá caidreamh polaitiúil agus eacnamaíoch an Aontais leis an tSile á rialú faoi láthair ag Comhaontú Comhlachais 2002. Mar sin féin, tá athrú suntasach tagtha ar an domhan ó 2002 i leith, agus tá an caidreamh trádála agus infheistíochta idir an tAontas agus an tSile fós faoi bhun a n-acmhainneachta le blianta beaga anuas. Dá bhrí sin, chuir an tAontas agus an tSile tús leis an gcaibidlíocht maidir le nuachóiriú an chomhaontaithe in 2017 chun an comhaontú a thabhairt i gcomhréir leis na caighdeáin is forbartha agus chun leas a bhaint as acmhainneacht neamhshaothraithe. Tugadh an chaibidlíocht maidir leis an gcuid trádála chun críche ar an leibhéal teicniúil i mí Dheireadh Fómhair 2021. Fógraíodh an comhaontú i bprionsabal maidir leis an gCreat-Chomhaontú Ardleibhéil nua idir an tAontas agus an tSile agus an Comhaontú Eatramhach maidir le Trádáil (CET) an 9 Nollaig 2022.

Is éard atá i gceist leis an gCreat-Chomhaontú Ardleibhéil cuid pholaitiúil agus comhair agus cuid trádála agus infheistíochta, lena n-áirítear léirscaoileadh infheistíochta agus forálacha cosanta infheistíochta. Tá próiseas daingniúcháin dériain á dhéanamh ar an téacs comhaontaithe. Ós rud é go bhfuil forálacha sa Chreat-Chomhaontú Ardleibhéil ina iomláine maidir le réimsí beartais a chomhroinneann an tAontas inniúlacht ina leith le Ballstáit an Aontais, amhail cosaint infheistíochta, cuirfear faoi bhráid Pharlaimint na hEorpa é le haghaidh toiliú agus cuirfear faoi bhráid Bhallstáit uile an Aontais é lena dhaingniú i gcomhréir lena gceanglais bhunreachtúla. I gcomhthráth leis an gCreat-Chomhaontú Ardleibhéil, moladh CET, nach bhfuil ann ach forálacha trádála agus infheistíochta den Chreat-Chomhaontú Ardleibhéil a thagann faoi inniúlacht eisiach an Aontais, lena shíniú agus lena thabhairt chun críche i nós imeachta daingniúcháin AE amháin. Beidh gá le toiliú ó Pharlaimint na hEorpa le haghaidh CET, agus ina dhiaidh sin, le glacadh an chinnidh ón gComhairle maidir lena thabhairt i gcrích. A luaithe a thiocfaidh an Creat-Chomhaontú Ardleibhéil i bhfeidhm, rachaidh CET in éag go huathoibríoch.

Tá an tSile ar cheann de na tíortha is rathúla agus is tionsclaithe i Meiriceá Laidineach. Tá geilleagar an-oscailte aici, atá ag brath go mór ar thrádáil idirnáisiúnta. Is í an tSile an tríú comhpháirtí trádála is mó atá ag an Aontas i Meiriceá Laidineach, ach i gcás na Sile, is é an tAontas an tríú comhpháirtí trádála is mó atá aici ar an iomlán agus is é an fhoinsé is mó d'infheistíocht dhíreach choigríche atá aici.

Mar thoradh ar an gComhaontú Comhlachais atá ann cheana, tá méadú suntasach tagtha ar mhéideanna trádála agus infheistíochta idir an tAontas agus an tSile ó tháinig sé i bhfeidhm in 2003. Tháinig méadú 142 % ar an trádáil dhéthaobhach idir an tAontas agus an tSile idir 2002 agus 2021. Mar sin féin, tá an caidreamh trádála agus infheistíochta fós faoi bhun a n-acmhainneachta le blianta beaga anuas, ós rud é go bhfuil comhaontuithe níos forbartha tugtha i gcrích ag an dá thaobh le comhpháirtithe eile idir an dá linn. Mar thoradh air sin, tá athrú tagtha ar AE ó bheith ar an gcéad chomhpháirtí trádála ag an tSile in 2003-2009 go dtí an tríú háit (tar éis na Síne agus na Stát Aontaithe) inniu.

Leis an gcomhaontú nuachóirithe, beidh an dá thaobh in ann a dtrádáil dhéthaobhach agus a n-infheistíocht dhéthaobhach a mhéadú go mór, ós rud é go gcruthófar leis deiseanna nua agus forbairt a rachaidh chun tairbhe don dá thaobh. Leis sin, léirscaoilfear 96 faoin gcéad de na línte taraife talmhaíochta nach bhfuil léirscaoilte go fóill ar thaobh na Sile agus 66 % ar thaobh an Aontais, thar sheacht mbliana ar a mhéad, lena n-áirítear taraif-chuótaí atá ann

cheana do cháis de chuid an Aontais agus do tháirgí gránaigh próiseáilte de chuid na Sile. Is é an toradh a bheidh air sin ná go mbeidh níos mó ná 95 % den trádáil dhéthaobhach in earraí saor ó dhleacht. I gcás táirgí an-íogair, beidh feidhm fós ag eisiamh, lena n-áirítear le haghaidh siúcra ar an dá thaobh agus bananaí agus ríse ar thaobh an Aontais. Leanfaidh torthaí agus glasaí de chuid na Sile de bheith faoi réir chóras praghaís iontrála an Aontais. Cuirfidh an tAontas rochtain bhreise ar an margadh ar fáil i bhfoirm cuótaí méadaithe saor ó dhleacht d'éineoil, muiceoil, caoireoil, mairteoil, gairleog agus iasc stánaithe ón tSile. Osclófar cuótaí nua den sórt sin don tSile le haghaidh ola olóige, ullmhóidí torthaí agus nithe eile. Tabharfaidh an comhaontú cosaint do 216 thásc gheografacha ón Aontas sa tSile agus do 18 dtásc gheografacha ón tSile san Aontas. Rinneadh trádáil dhéthaobhach in earraí tionsclaíocha a léirscaoileadh go hiomlán cheana féin faoin gcomhaontú reatha.

Tá caibidlí úrscothacha maidir le hinfheistíocht agus seirbhísí in CET freisin, lena n-áirithítear go gcaithfear le hinfheisteoirí Eorpacha ar an mbealach céanna le hinfheisteoirí na Sile agus a ngnólachtaí á mbunú agus á bhfeidhmiú acu sa tSile, agus a mhalairt. Leis an gcomhaontú, cosnaítear ceart na n-údarás poiblí rialáil a dhéanamh ar mhaithe le leas an phobail. Áirítear leis sin an ceart seirbhísí poiblí amhail oideachas, cúram sláinte agus uisce a choinneáil ar bun nó seirbhísí a sholáthraítear go príobháideach a thabhairt ar ais don earnáil phoiblí.

Is díol sásaimh ar leith don rapóirtéir gur thug an Coimisiún aird ar iarrataí ó Pharlaimint na hEorpa go gcuimseofaí caibidil thiomnaithe agus neamhspleách maidir le trádáil agus inscne, an chéad cheann riamh i gcomhaontú trádála AE. Tá an comhionannas inscne ar cheann de bhunluachanna an Aontais, agus ní mór é a chur chun cinn ag gach céim agus trí gach beartas. Leis an gcaibidil seo, agus gealltanais uailmhianacha ann, leagfar amach fasach nua do phríomhshruthú an chomhionannais inscne trí chaidreamh trádála an Aontais.

Cuirfidh an comhaontú nua freisin le haistriú glas níos córa agus níos cothroime don dá chomhpháirtí. Thar aon ní eile, áiríteofar leis an gcomhaontú go mbeidh rochtain saor ó idirdhealú ar amhábhair chriticiúla agus ar fhuinneamh glan, agus go gcuirfear le breisluach áitiúil sa tSile ag an am céanna. Leis an gcaibidil maidir le fuinneamh agus amhábhair, cuirtear toirmeasc ar mhonaplachtaí onnmhairiúcháin agus allmhairiúcháin agus ar dhéphraghsáil, cé go dtugtar roinnt spáis beartais don tSile chun teacht chun cinn earnálacha tionsclaíocha nua a éascú trí phraghas intíre níos ísle a shocrú laistigh de theorainneacha áirithe.

Áirítear in CET freisin caibidil chuimsitheach maidir le Trádáil agus Forbairt Inbhuanaithe (TSD), ina bhfuil gealltanais uailmhianacha agus cheangailteacha maidir le cúrsaí sóisialta, saothair agus comhshaoil. Thairis sin, tá gealltanais tugtha ag an tSile agus ag an Aontas i ráiteas comhpháirteach a ghabhann le CET athbhreithniú a dhéanamh ar an gcomhaontú a luaithe a thiocfaidh sé i bhfeidhm chun é a ailíniú leis na caighdeáin inbhuanaitheachta is cothroime le dáta, go háirithe cur chuige nua an Aontais maidir le Trádáil agus Forbairt Inbhuanaithe. Áiríteofar leis sin go mbeidh na gealltanais maidir le cearta sóisialta agus saothair, lena n-áirítear cearta dúchasacha amhail saorthoilíú feasach roimh ré, chomh maith le caighdeáin chomhshaoil, infhorfheidhmithe ar bhealach níos éifeachtaí.

Cuirfidh CET ar chumas an Aontais a chaidreamh le ceann dá chomhpháirtithe is tábhachtaí agus is iontaofa i Meiriceá Laidineach a chomhdhlúthú agus a neartú a thuilleadh. Léirítear sa chomhaontú gur féidir leis an Aontas oibriú i gcomhar le comhpháirtithe atá ar aon intinn leis chun trádáil chothrom, inbhuanaithe agus bunaithe ar luachanna a chur chun cinn. Tráth atá an

t-ord domhanda iltaobhach, lena n-áirítear trádáil oscailte riailbhunaithe, á cheistiú níos mó ná riamh, is comhartha láidir é an comhaontú seo freisin i gcoinne treochtaí cosantacha agus cuireann sé ar chumas an dá chomhpháirtí a slabhraí soláthair a éagsúlú.

Leis an gcomhaontú, cuirfear an caidreamh trádála agus infheistíochta idir an tAontas agus an tSile i gcomhréir leis na caighdeáin is forbartha i réimsí a bhaineann, i measc nithe eile, le cosaint an chomhshaoil, cearta saothair, comhionannas inscne agus cearta an duine agus cearta na bpobal dúchasach. Cuirfidh sé deireadh le formhór na dtaraifí atá fágtha agus cruthóidh sé deiseanna suntasacha nua don fhás eacnamaíoch agus don fhorbairt inbhuanaithe. Trí chóir chomhionann a áirithiú d'infheisteoirí ón dá thaobh, spreagfaidh an comhaontú tuilleadh cuideachtaí Eorpacha chun infheistíocht a dhéanamh sa tSile agus a mhalairt, lena n-áirítear in earnálacha straitéiseacha amhail fuinneamh in-athnuaite agus amhábhair.

Dá bhrí sin, molann an Rapóirtéir toiliú a thabhairt don chomhaontú.